

17. KTMMOB MADEN, METALÜRJİ VE JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI İLE İLİŞKİLER

20.Çalışma Döneminde KTMMOB Jeoloji Maden ve Metalurji Mühendisleri Odası ile ilişkileri daha sistematik hale getirebilmek amacıyla bir dizi çalışma yürütülmüştür. Bu kapsamda 19 Ağustos 2005 tarihinde KTMMOB Jeoloji Maden ve Metalurji Mühendisleri Odasının davetlisi olarak Kuzey Kıbrıs ziyareti gerçekleştirilmiştir. Bu ziyaret sonunda iki Oda arasında bir protokol imzalanarak hem örgütsel ilişkilerin kalıcılaştırılmasının hem de Kuzey Kıbrıs Jeoloji Kollukyumu'nun temelleri atılmıştır.

Ziyaret sürecinde meslekle ilgili konularda ve meslektaşlarımızın sorunları ve örgütlülüğü üzerine değişik görüşmeler gerçekleştirilmiştir.Genel olarak ülkemizdeki MTA' nın eşdeğeri olarak kabul edilen ve kurumsal olarak İçişleri ve İskan Bakanlığına bağlı Kıbrıs Jeoloji Maden Dairesi ziyaret edilmiştir. Çok sayıda meslektaşımızın çalıştığı Bu birimin teknik eleman kadrosu yaklaşık 20 olup USGS'le birlikte Birleşmiş Milletler projesi yürüttükleri öğrenilmiştir.

KTMMOB Jeoloji Maden ve Metalurji Mühendisleri Odası'na kayıtlı 40 meslektaşımız bulunmaktadır. Kuzey Kıbrıs genelinde 60 yerbilimcinin olduğu bilinmektedir. Oda yönetim kurulları 5 kişiden oluşmakta olup başkan dahil 4 üyesi Jeoloji Mühendisi, 1 üyesi ise Maden Mühendisidir.

Bu ziyaret kapsamında Kıbrıs'ın tek bakır yatağı olan ve adaya ismini veren yatakların bugünkü durumları incelenmiştir. Maden sahasının bugün çöplük olarak kullanıldığı, çevre kirliliğinin üst seviyeye ulaştığı gözlenmiştir.Kuzey Kıbrıs'taki su sorunları, taş ocağı işletmeciliği ve parsel bazında jeolojik-jeoteknik etütler üzerine de bilgi alışverişinde bulunulmuştur.

Ziyaret sonunda imzalanan protokol çerçevesinde Odamızın gerçekleştirdiği bir dizi etkinliğe (sempozyum ve meslek içi eğitim kursları) KTMMOB Jeoloji Maden ve Metalurji Mühendisleri Odası üyesi davet edilerek gerek Odamızın gerekse ülkemizdeki Jeoloji Mühendisliği hizmetlerinin tanıtımı sağlanmıştır. Önümüzdeki dönemde bu ilişkilerimizin artarak süreceği inancındayız.

Odalarımız arasında imzalanan protokol aşağıda sunulmuştur;

**TMMOB JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI VE KTMMOB MADEN
METALURJİ VE JEOLJİ MÜHENDİSLERİ ODASI'NIN MESLEKİ –
BİLİMSEL- TEKNİK İŞBİRLİĞİ ÇERÇEVE METNİ**

18.08.2005 ile 22.08.2005 tarihleri arasında TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu ile KTMMOB Maden, Metalurji ve Jeoloji Mühendisleri Odası Yönetim Kurulu üyelerinin, Kıbrıs – Lefkoşa da yaptıkları toplantıda, 2 meslek örgütünün dayanışmasını artıracak, kurumların kültürünü, birikim ve deneyimlerini karşılıklı olarak geliştirecekleri, paylaşımcı ve eşitlik ilkelerinin korunarak örgütler arası işbirliğinin derinleştirilerek sürdürülmesi ortak ürünler yaratılması, yaratılan ürünlerin kamu yararını gözeten bir anlayışla toplum hizmetine sunulması konusunda kısa ve uzun vadeli olmak üzere aşağıdaki konu başlıkları üzerinde ortaklaşmışlardır.

1- Her iki oda, Aralık 2005 tarihinde, Kıbrıs'ta Kıbrıs ın Depremselliği ve kentleşmesi nin önemli althğımı oluşturan Jeolojik ve Jeoteknik Etüdler ile, Kıbrısın su kaynakları potansiyeli ve su kullanımına ilişkin olarak mesleki bir etkinlik düzenlenmesine,

2- Odalar yapacakları bilimsel teknik mesleki etkinliklerde üyelerinin gelişimini sağlamak, deneyim ve birikimlerini artırmak için karşılıklı olarak üyelerinin birbirlerinin etkinliklerine katılımlarını sağlamaya yönelik destek verilmesine,

3- Odaların karşılıklı olarak yayınlarının birbirlerine iletilmesi konusunda azami özen gösterilmesine,

4- Uzun vadede Kıbrıs ta taraf odalarca jeoloji sempozyumunun düzenlenmesi ,

Mehmet NECDET
KTMMOB
TMMOB
Jeoloji Maden Metalurji
Müh. Oda. Başk.

İsmet CENGİZ
Jeoloj Müh.Oda. Bşk.

17.1. 1. KUZEY KIBRIS JEOLJİ KOLLOKYUMU

KTMMOB Jeoloji Maden ve Metalurji Mühendisleri Odası ile Odamız tarafından hayata geçirilen, bilimsel ve teknik işbirliği çerçevesinde alınan karar gereği düzenlenen kolokyum, Odalar arasında ilk kez yapılan bilimsel bir etkinlik oldu. Kolokyum da, Kıbrıs'ın jeolojisinden kaynaklanan tehlikeler, ülkemiz ve Kıbrıs'ın önde gelen bilim insanları tarafından masaya yatırılarak, buna uygun bilimsel ve teknik çözüm önerileri gerçekleştirildi

Kuzey Kıbrıs Jeoloji Kolokyumu kapsamında 21 Aralık 2005 tarihinde Kıbrıs İçişleri ve İskan Bakanı Özkan MURAT ziyaret edildi. Oda Başkanımız İsmet CENGİZ, 2.Başkan Dündar ÇAĞLAN, Kıbrıs JMM Oda Başkanı Mehmet NECDET, Yönetim Kurulu Üyesi Salih ERŞANGİL ve KTMMOB Başkanı Ahmet UŞAL'ın katıldığı ziyarette İçişleri İmar ve İskan Bakanı Özkan Murat'a kolokyum hakkında bilgi verilerek, İmar Yasası ve Yeraltı Suyu Yasalarının jeolojik hizmetler gözetilerek hazırlanma ve yaşama geçirilmesinin gerekliliği vurgulandı. Bakan Murat ise Odamızı Kıbrıs'da görmekten büyük bir mutluluk duyduğunu, Odamızın deneyimlerinin ülkelerine aktarılmasının önemine dikkat çekti.

Yine kolokyum kapsamında Lefkoşe Belediye Başkanına da bir ziyaret yapılarak etkinliğin önemi anlatıldı.

Etkinliğin ilk gününde Lefkoşe'de bulunan Yakın Doğu Üniversitesi de ziyaret edildi. Üniversite Rektör Yardımcısı meslektaşımız Hüseyin GÖKÇEKUŞ tarafından üniversite hakkında bilgi verildi. Oda başkanımız İsmet CENGİZ Odamız yayınlarından oluşan bir set kitabı üniversite kütüphanesine hediye etti.

1.Kuzey Kıbrıs Jeoloji Kolokyumu boyunca odamız Kıbrıs medyasında geniş bir yer buldu. Kıbrıs TV'nin izlediği etkinlik 2. gün akşamı Oda Başkanımız İsmet CENGİZ ile Kıbrıs JMO Başkanı Mehmet NECDET'in katıldığı bir TV programında geniş bir şekilde yayınlandı.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

PROGRAMI (20-21-22/Aralık/2005)

1. GÜN(20/12/2005)

9.00 – 9.30 KAYIT

9.30 – 10.15 AÇILIS

Mehmet NECDET (KTMMOB Maden,Metalürji ve Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı)

Ahmet ULAŞ (Kıbrıs Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı)

İsmet CENGİZ.(TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası Başkanı)

10.15 – 10.30 ARA

10.30 – 12.30 AÇILIŞ KONFERANSLARI

Yer seçimiyle ilgili sorunlar ve yer secimi çalışmalarının önemi ve kapsamı” Reşat ULUSAY

- “KKTC’de Yaşanan Jeolojik-Hidrojeolojik Sorunlar” Mehmet NECDET

- “KKTC’de Yaşanan Çevre Sorunları” İbrahim ALKAN

12.30 – 14.00 ÖĞLE ARASI

(Yakın Doğu Üniversitesi (YDÜ) Genel tanıtımı ve öğle yemeği

14.00- 17.00 DEPREM OTURUMU

- Oturum Başkanı: Taner ÜNLÜ (JMO-Bilimsel Teknik Kurul Başkanı)
- Yazman: Ali Burak YENER (JMO-MYK Üyesi)

- “K.Kıbrıs'ın Güncel Ve Yakın Geçmişteki Tektonik Ve Jeolojik Konumu” **Aral OKAY**

- “Jeolojik Ölçütlerin Arazi Kullanım Planlamalarında Ve Yapılaşma Süreçlerinde Kullanımı” Esen ARPAT

- "Türkiye'de meydana gelen son depremlerin genel karakteristikleri ve jeoteknik açıdan değerlendirilmesi". **Reşat ULUSAY**

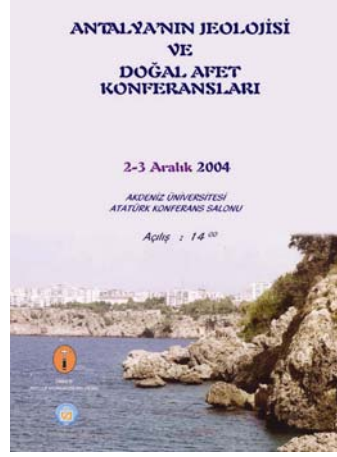
Forum-Tartışma

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

18. 20. DÖNEM ETKİNLİKLER VE SONUÇ BİLDİRGELERİ

18.1. “ANTALYA’NIN JEOLJİ VE DOĞAL AFET KONFERANSLARI” SONUÇ BİLDİRGESİ

TMMOB Jeoloji Mühendisleri Odası ve Akdeniz Üniversitesinin ortaklaşa düzenlediği “Doğal Afetler ve Kentleşme” konferansları 2-3 Aralık 2004 tarihinde Antalya’da gerçekleştirilmiştir. Bu konferanslar serisi sonucunda; düzenleyici kuruluşlar tarafından bildirme olarak kamuoyunun bilgisine sunulmak üzere hazırlanan konferansların sonuçları aşağıdaki gibidir:

1- Antalya kenti Nazım İmar Planlama çalışmalarında mutlaka planlama alanı ve civarını oluşturan jeolojik formasyonların jeomorfolojik, litolojik, fiziksel ve jeomekanik-jeomühendislik özellikleri göz önüne alınmalı ve planlama alanı kayaçlarının bu özelliklerinin “Belirleyici, Sınırlayıcı ve yönlendirici” karakterleri sayısallaştırılmalıdır.

2- Antalya tufası ve travertenin litofasiyes, fiziksel ve jeomekanik özelliklerinin belirlendiği jeolojik ve jeoteknik çalışmalara ivedi olarak başlanılmalı ve bu çalışmalar mikro-bölgelendirme veya arazi kullanım potansiyeli haritaları olarak sunulmalıdır.

3- Antalya kenti ve civarında yaygın olarak bulunan ve temel zemin işlevini de gören “tufa ve travertenlerin” içerdiği karstik nitelikteki mağaraların karstlaşma mekanizmalarının tespitine yönelik jeolojik-jeokimyasal ve hidrojeolojik çalışmalar mutlaka yapılmalıdır.

4- Tufa ve travertenlerle akifer nitelikli diğer formasyonlardan çıkan ve önümüzdeki 50 yıllık bir süreç için Antalya’nın su gereksinimini karşılayacak olan yeraltı su kaynaklarına yönelik koruma alanlarına yönelik etüt ve çalışmaların güncellenmeli ve kaynaklar etkin bir şekilde korumaya alınmalıdır.

5- Yer altı sularının hidrojeokimyasal analizlerinin körfez su kimyası çalışmaları ile koordineli olarak ele alınmalı ve tatlı -tuzlu su girişimine yönelik modelleme çalışmalarının yapılmalıdır.

6- Eski çöp depolama alanının ıslahına ve yeni düzenli depolama alanlarının yer seçimine yönelik çalışmalar hemen başlatılmalıdır.

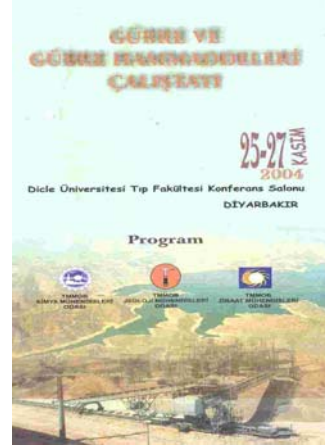
7- Çevre sorunlarının yerel olarak değil bölgesel ele alınmalıdır.

8- Antalya kentinde örgütlü bulunan TMMOB ve bağlı oda temsilcilikleri arasında kent sorunları ile ilgili olarak koordineli bir çalışma yürütmeli, gelişmeler karşısında ortak tavır

alınmalı, kentsel bilgiler uzmanlıkları çerçevesinde paylaşarak kamu yararına uygun bir şekilde zenginleştirilerek sunulmalıdır.

18.2. “GÜBRE VE GÜBRE HAMMADDELERİ ÇALIŞTAYI” SONUÇ BİLDİRGESİ (DİYARBAKIR)

TMMOB Jeoloji Mühendisleri, Kimya Mühendisleri ve Ziraat Mühendisleri Mühendisleri Odalarının ortaklaşa düzenlediği, “Gübre ve Gübre Hammaddeleri Çalıştayı” 25-27 Kasım 2004 tarihlerinde Diyarbakır Dicle Üniversitesi Tıp Fakültesi konferans salonunda gerçekleştirilmiştir. Çalıştayda, gübre sektörü ve gübre hammaddeleri konusu bütün yönleriyle irdelenmiş, sektörün sorunları ve çözüm önerileri tartışılmıştır. Çalıştay sonunda hazırlanan sonuç bildirgesi aşağıdaki gibi olup Kamuoyuna saygıyla duyurulur.

1- Gübre fabrikalarımız ortalama %60 kapasite ile çalışmakta, son yıllarda bu oran daha da düşüş göstermektedir. Gübre fabrikaları daha karlı bir yol olarak ithal edip pazarlama sistemini seçmişlerdir. Ülkemizde gübrede kullanılması gereken miktarın ancak % 40'ı kullanılmaktadır. Yeterli gübre kullanılmamaktan kaynaklanan gelir kaybı, ulusal ekonomiye zarar vermektedir. Ayrıca doğru gübre kullanımını sağlayacak toprak analizlerini yaygınlaştırılmasında yarar vardır.

2- Türkiye’de gübre sektöründe faaliyet gösteren gübre üretici kuruluşların tamamı özel sektöre geçmiştir. Bu sektörde 6 büyük kuruluş faaliyet göstermekte, 3 Demir Çelik Kuruluşu yan ürün olarak az miktarda gübre, 3 kuruluş yan ürün olarak gübre hammaddesi üretmekte, bir kamu kuruluşu da doğalgaz temin etmektedir. Türkiye’de ithalatın % 70’ i üretici gübre fabrikaları tarafından yapılmaktadır. Daha önceleri 300’ ü bulan ithalatçı firma sayısı günümüzde 20’ ye kadar düşmüştür. Bunların bir kaçı dışındakiler önemsiz seviyede faaliyet göstermektedir.

Bu nedenle Gübre sektöründe serbest rekabet ortamı bulunmamakta, üstelik Güneydoğu-Güney ve Batı Bölgelerinde tekelleşme görülmektedir. Bu nedenle bu sektördeki son özelleştirmeler dikkatle incelenmelidir. İthalata verilen sübvansiyonlar, gümrük vergisi muafiyetleri ve destekleme politikaları, üretici firmaların kendi tesislerindeki üretimi durdurup hammadde, ara ürün ve mamul gübre ithalatına yönelmişlerdir. Böylelikle gübre sanayicileri yüksek kar elde ederken, üreticilerimiz en pahalı gübreyi kullanmak zorunda kalmakta veya tarımda verim ve kalitede önemli bir girdi olan gübreyi kullanamamaktadır. Türkiye; gübre ham maddeleri, ara ürün, mamul gübre ithalatı 2000 yılında 514 milyon dolar iken, 2004 yılı ilk altı ayında 562 milyon dolara ulaşmış, 2004 yılı sonunda ise bir milyar doları geçmesi beklenmektedir.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

3- Yerli hammaddelere dayalı, ulusal gübre endüstrisinden vazgeçilerek, ithalata dayalı politikaların tercih edilmesi, denetimsiz ürünlerin ülkeye girmesinin önü açılmıştır. İthal ürünlerin denetlenmesine ait yönetmeliklerde ancak 2002 yılında çıkarılabilmektedir. İhtisas gümrüklerinin kurulmaması nedeniyle ithal ürünlerin özellikle ağır metaller (Kadmiyum, Civa, Kurşun vb.) açısından denetlenmesi, ülkemiz topraklarının kirlenmesi açısından önem taşımaktadır. Toprakta oluşan ağır metal kirliliğinin bitki – insan çevrimi ile çok tehlikeli sonuçlar doğuracağı bir gerçektir.

4- Gübrenin ana girdisi olan fosfatın, Türkiye’de bilinen rezervleri 518 milyon ton olup, bu rezervin yaklaşık % 98’ e yakın kısmı Güney doğu Anadolu Bölgesi ve yakın yöresinde yer almaktadır.

Mazıdağı yöresi 75 milyon ton işletilebilir, 260 milyon ton potansiyel fosfat rezervlerine sahip olmakla Türkiye’nin en önemli fosfat sahasını oluşturmaktadır. Bingöl- Genç- Avnik, Bitlis ve Adıyaman-Bulam yöresinde yer alan ve işletilebilme imkanına sahip diğer sahalarda Mazıdağı’na yakın yörede yer almaktadır.

Mazıdağı Fosfat Tesisleri, nakliye maliyetleri nedeniyle sadece Mersin, Adana ve İskenderun’daki özel gübre fabrikalarına ekonomik olarak pazarlanabilmektedir. Bu fabrikalar ise şu anda ara ürün ve mamul gübre ithal ettiği için fosfat kayası talebi bulunmamaktadır. Bu nedenle 140 milyon dolarlık alt yapı, sosyal tesis, yan-yardımcı tesis, büyük tesis yatırımı yapılan ve şu anda çalıştırılmayan 500.000 ton/yıl konsantre fosfat üretim kapasiteli Mazıdağı tesislerinin yeniden ekonomiye kazandırılması için Mazıdağı bölgesinde gübre fabrikası kurulması dışında bir çözüm yolu bulunmamaktadır.

5- GAP Bölgesi içinde bulunan yani pazar sorunu olmayacak bu gübre fabrikasının kurulması için yapılan yeni değerlendirilmelerde, sülfürik asit kullanılmadan üretilebilen, NİTROFOSFAT tipi gübrenin ekonomik üretilebileceği ortaya çıkmıştır. Bu tür gübreler halen Hindistan, Çin, Pakistan ve A.B.D’ de üretilmektedir. Mazıdağı fosfatlarında NİTROFOSFAT üretimi için bir çalışma yapılmış ve olumlu sonuç alınmıştır.

6- Nitrofosfat üretimi için fosfat hammaddesi, gübre fabrikasının alt yapısı (elektrik, yol, sosyal ve yardımcı tesis) Mazıdağı’nda hazır bulunmaktadır. Yapılan fizibilite çalışmalarında 230.000 ton/yıl kapasiteli NİTROFOSFAT Tesisinin yatırım tutarının 200-250 Milyon Dolar dolayında olduğu, bu tesisten ayrıca 100.000 ton/yıl metanol ve 36.000 ton/yıl CAN gübresi de satılabilir ürün olarak elde edilebileceği ortaya çıkmıştır. Ancak, Nitrofosfat tesisi için amonyak temini projenin önünde tek sorun olarak durmaktadır. Amonyak ise doğalgazdan ekonomik olarak elde edilmektedir. Mazıdağı’nda kurulacak Nitrofosfat tesisinin, amonyak ünitesinin(100.000 ton/yıl) yıllık doğalgaz ihtiyacı 100 milyon m³’tir. Ancak Mazıdağı tesislerinde kurulmayan 2. hattın gerçekleşmesi halinde yıllık doğalgaz ihtiyacının maksimum 300 milyon m³ yükseleceği tahmin edilmektedir.

7- Bölgeye rekabet edilebilir fiyattan doğalgaz temin edilmelidir. Bölgenin doğalgaz kaynaklarının, TPAO’nun yaptığı çalışmalarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi Paleozoik yaşlı kayalarda bulunduğu ortaya konmuştur. Ayrıca Mazıdağı bölgesine çok yakın olan Kuzey Suriye’ de de önemli doğalgaz potansiyeli bulunmaktadır. Türkiye-Suriye hükümetleri

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

arasında yürütülen ortak enerji grubu çalışmalarında, BOTAS-TPAO-Suriye Petrol ve Enerji şirketlerinin işbirliği ile orta vadede doğalgaz temin edilebileceği bilinmektedir.

8- BOTAS yetkilileri çalıştayda sunum yaparak, Türkiye’de yapılan doğalgaz çalışmaları ve planlan yatırımları konusunda bilgi vererek, 2005 yılında Diyarbakır için 36 milyon m³ doğalgaz planlaması yapıldığını açıklamışlardır. Ancak Mazıdağında kurulabilecek NİTROFOSFAT tesisinin yıllık doğalgaz ihtiyacı minimum 100 milyon-maksimum 300 milyon m³ arasında değişmektedir. Bu durumun BOTAS tarafından yeniden gözden geçirilmesi ve planlanmasının olası bir Nitrofosfat tesisine göre yapılması gereklidir.

9- 2 yıl önce yürürlüğe giren Doğalgaz Piyasası Düzenleme Kanunu, yıllık tüketimi 15 milyon m³’ten büyük olan tüketicileri “Serbest Tüketici” yapmaktadır. Bunlar, Doğalgazı dilediğinden alabilecek kendi anlaşmalarını yapabilecektir. Bu durum Mazıdağı bölgesinde yapılacak gübre yatırımını ve özellikle doğalgaz teminini olumlu yönde etkileyecek bir düzenlemedir.

10- Mazıdağı Fosfat Konsantresinin Et ve Yumurta Tavuğu Rasyonlarında kullanılması konusunda, A.Ü.Veteriner Fakültesince yapılan çalışmalarda Mazıdağı fosfat konsantresi’nin %1 oranında yumurta tavuğu ve broyler rasyonlarında kullanılması durumunda canlı ağırlık, yem tüketimi, yemden yararlanma oranı ve yumurta ağırlığı bakımından olumlu sonuçlar alınabileceği sonucuna varılmıştır. Türkiye’de tavuk yemi ve yumurta üretimi için 30-40 bin ton/yıl DCP (Dikasyum fosfat) ithal etmektedir. İthal DCP’nin tonu, kalitesine göre 500-1000 ABD dolarıdır. Bu alanda Mazıdağı fosfat konsantresi kullanılması durumunda, 100.000 ton/yıl düzeyinde bir pazar yaratılabilecektir.

11- Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsünce yapılan çalışmalarda özellikle ülkemizde çok miktarda bulunan düşük tenörlü (%5 P₂O₅) ve demirli fosfat yataklarının, yeni teknolojilerden yararlanarak gübre yapımında kullanıma yönelik çalışmalar bildiri olarak sunulmuş ve bu konuda olumlu gelişmelerin olduğu vurgulanmıştır.

12- Çalıştayda, organik gübre ve organo-mineral ve mineral gübreler gübrelerin üretimi ve kullanımı konusunda olumlu yeni gelişmeler çok sayıda bildiri ile sunulmuştur.

13- Çalıştayda ayrıca bitümlü şeyl’in tarımda kullanılabileceği konusunda sunum yapılmış, Seyitömer (Kütahya) bitümlü şeyl’inin mısır üretimi üzerindeki olumlu verileri sergilenmiştir.

14- Türkiye’de sodyumlu tarım topraklarının iyileştirilmesinde en ucuz toprak iyileştirici olan jipsin kullanımı konusu, Toprak ve Gübre Araştırma Enstitüsünce araştırılmış, yapılan sunumda sodyumluluğun iyileştirilmesinde jipsi eritmek için sulama suyu kullanımı ve çeşitli mühendislik tedbirlerinin sürekliliğini önemi vurgulanmıştır.

15- Zeolit grubu minerallerinden biri olan klinoptilolitin minerali doğal bir absorbandır. Yüksek katyon değişimi kapasitesi ve su emme özelliği nedeniyle toprak düzenleyici olarak kullanılmaktadır. Çalıştayda yapılan sunumda, klinoptilolitin organik gübre ve kimyevi gübrede kullanımı artırılarak ülkemiz gübre ithalatının azaltılabileceği belirtilmiştir.

16- Türkiye’de yapılan çalışmalar ışığında Tuz Gölü ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde gübre hammaddelerinden, potas tuzlarına yönelik potansiyelin varlığını belirten ipuçları saptanmıştır.

17- Önemli olan Mazıdağı fosfatlarının en ekonomik olarak işletilmesidir. Aksi durumda maliyetin yarısından fazlası tekel fiyatlarıyla ithal edilen hammaddelere karşılık yurtdışına kaynak olarak akıtılmaya devam edecektir.

18.3. “BÖLGEMİZ EKONOMİK MADEN POTANSİYELİ ve ENDÜSTRİYEL HAMMADDELERİ ” KONFERANSI ve SONUÇ BİLDİRGESİ

22 – 23 Mayıs tarihleri arasında Diyarbakır’da “ BÖLGEMİZİN MADEN POTANSİYELİ ve ENDÜSTRİYEL HAMMADDELERİ ” konulu konferanslar serisi düzenlendi.

Şube Başkanımız Fahrettin ÇAĞDAŞ etkinliğimizin amacını açılış konuşmasında;

Tarih boyunca demir ve bakır madenciliği bölgemizde yapılmıştır. Günümüzde bu eski madencilik kalıntıları yaygın olarak görülmektedir. Bunlardan Ergani Bakır Madeni, dünyanın en eski bakır işletmesi olarak bilinmekte ve tarihi bakırın ilk bulunduğu M.Ö. 7 Bin yılına kadar dayanmaktadır. Ergani Bakır Madeni Asurlar, Medler, Araplar ve Osmanlılar tarafından işletilmiştir. Bu coğrafyada hüküm süren devletler bölgenin zengin kaynakları sayesinde büyük ekonomik ve siyasal güce ulaşmışlardır.

Durum böyle olmasına rağmen, bölgedeki mevcut kaynaklar yeterince değerlendirilmemekte, hammaddelerin işlenerek yatırımlara dönüştürülmeleri sağlanamamaktadır. Yeraltı kaynaklarımızın, kalkınmamızdaki rolünün doğru ekonomik politikalarla belirlenmesi halinde; bölge insanının yaşam kalitesi yükselecektir.

Jeoloji Mühendisleri Odası olarak kamu yararı doğrultusunda bölgemizdeki maden kaynaklarımızın araştırılması, bulunması ve işletilmesinin her aşamasında gerekli bilimsel, teknik ve hukuksal çalışmaları yapmak, bunun kamuoyuna sunmak temel amacımızdır. Bu etkinliğimiz; bölgemizdeki maden potansiyelini irdelemek, bunları bölge insanlarının yaşam standartlarına olumlu yansımaları için doğru politik hattı belirlemek ve sektörel sorunlara çözüm önerilerini geliştirmek amacını taşımaktadır. İnsanların daha iyi, daha güzel, daha eşit yaşadığı, sevgi, barış ve kardeşliğin esas alındığı yarınlar umuduyla hepimizi selamlıyorum diyerek sözlerini tamamladı.

Genel Merkez Yazman Üyesi İsmet CENGİZ konuşmasında; ülkemizin doğal kaynak potansiyeli ile ülke ekonomisinde madenciliğin yerinin istenilen yerde olmadığını, bunun ulusal sanayi ve ulusal enerji politikasının olmayışından kaynaklandığını belirterek; Malatya Hasan Çelebi, Bingöl Avnik Demir Yatakları, Mazıdağı Fosfat Yataklarının gerekli teknoloji sağlanmadığı için atıl durumda bırakıldığını belirtti. Maden aramalarında MTA'nın geçmişteki rolünü ve yeni çıkmakta olan Maden Yasasının olumsuzluklarını açıklayarak sözlerini tamamladı.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

MTA Genel Müdürlüğü Fizibilite Daire Başkanı H.İbrahim KIRŞAN ise konuşmasında; maden kaynaklarının insan ve toplum yaşamındaki yeri, ülkemizdeki maden çeşitliği, GSMH' da dünyada ve Türkiye' de madencilik payı, MTA' nın kuruluş kanunundaki görev kapsamı, bölgede yapılan çalışmalar ve bölge kalkınmasında madencilige dayalı sanayinin geliştirilmesi gerektiği açıklamıştır.

Daha sonra temsili konuşmalar yapan Büyükşehir Belediye Başkanı Feridun ÇELİK, Diyarbakır Vali Yardımcısı H. Nail ATAY ve Diyarbakır Milletvekili M. İhsan ARSLAN etkinliğin önemini vurgulamış ve başarılı geçmesi temennisinde bulunmuşlardır.

İlk gün Güneydoğu Anadolu Mermer Potansiyeli ve Mermer İşletmelerinde Verimliliği Etkileyen Parametreler ile Doğal Yapı Taşı Standartları konusunda; Dokuz Eylül Üniversitesi Torbalı Meslek Yüksek Okulu Müdürü Sayın Prof Dr. Burhan ERDOĞAN ve Yrd. Doç. Dr. Bahadır YAVUZ, bilimsel ve çarpıcı sunumlar yaptılar.

Güneydoğu Anadolu Bölge kayaçlarının mermer olabilme potansiyeli ve mermer ocakları işletme yöntemleri konusunda MTA'dan İ. Deniz ÖNENÇ, Mermercilikle Resifal Kireçtaşlarındaki Fasiyes ayrımı ve Mermercilikte stilolitlerin önemi konusunda MTA' dan Dr. Eşref ATABEY bir sunum yaptı.

Konferanslar serisinin ikinci gününde önemli bir potansiyel olan Bakır yatakları konusunda Fırat Üniversitesi Jeoloji Mühendisliği Bölümünde Prof. Dr. Ahmet SAĞIROĞLU güzel bir sunum yaptı.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerindeki Kromit yatakları ve Guleman Kromitleri konusundaki sunumu, yıllarını bu çalışmaya adanmış değerli meslektaşımız Dr. Tandoğan ENGİN yaptı.

Türkiye' de sadece bölgemizde ekonomik bir potansiyeli olan Fosfatlar konusunda odamız II. Başkanı Yrd.Doç. Dr. M. Şefik İMAMOĞLU önemli bir sunum yaptı.

Konferanslar serisinin son oturumunda Türkiye' nin Maden politikası ve Bölgemizin Madencilik işletme sorunları konulu panel düzenlenmiştir. Bu panelde konularında uzman hocalarımız, bölgedeki işletmeciler ile iktidar milletvekilleri bir araya getirilerek sorunlar tartışılmış, çözüm önerileri dile getirilmiştir

SONUÇ VE ÖNERİLER

- 2002 yılı Maden ihracatı olan 650 milyon doların 300 milyon doları mermerden elde edilmiştir. Bölgemizin bu ihracattaki payı 50 milyon dolardır.
- Diyarbakır' daki mevcut mermer işletmelerinde 1000 işçi istihdam edilmektedir.
- Kırsal alanda çalışan bu sektörün temel sorunlarının başında yol –su –elektrik gibi altyapı sorunları gelmektedir. Kendi imkanları ile çözüm bulmaya çalışmaktadırlar.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

- Bölge mermer sahalarının büyük çoğunluğu işletmeci özelliği olmayan kişiler tarafından kapatılmıştır. İşletmeciler bu sahaları onlardan satın alarak veya kiralayarak işletmektedirler.
- Bölge mermercilerinin diğer bir sorunu ise güvenlik elemanları problemidir. Bölgedeki güvenlik sorumluları özellikle Diyarbakır Hani yöresi mermer ocaklarında 8-30 koruyucunun istihdam edilmesi zorunluluğunu getirmişlerdir. İşletmeci bu güvenlik elemanlarının maaş ve SSK ödemelerini yapmasına rağmen, bir işveren gibi güvenlik elemanlarına yaptırım uygulayamıyor.
- Ulaşım problemi, limanlara taşınan mermerlerin karayolları tonaj sınırlamasından Kaynaklı oldukça büyük kayıplar meydana gelmektedir. Bu sorundan dolayı ihracattaki büyük blok talepleri yerine getirilemiyor. Bölgedeki demiryolu nakliyatının oluşması için gerekli altyapı girişimlerinin kısa sürede gerçekleşmesi sağlanmalıdır.
- Madencilik sektörü, bölgede istihdamı yaratacağından, kırsal alandan metropollere göçü önleyecektir. Böylece bölgenin sosyal, kültürel ve ekonomik açıdan hızlı kalkınması sağlanacaktır. Dünyada yer alan en gelişmiş ülkelere bakıldığında bu ülkeler içerisinde yer alan en gelişmiş şehirle, eyaletler, madencilik üretiminin yapıldığı yerleşimlerdir. Bu şehirlerde yol, elektrik, haberleşme gibi altyapı hizmetlerini beraberinde taşımaktadır.
- Madencilik sektörü, sanayinin çekiş gücü olup, hem madencilğe dayalı sanayileşmeyi teşvik eder hem de teknoloji kullanarak yapıldığından imalat sektörlerini geliştirir.
- Madencilik ve entegre üretim sanayinin gelişmesi halinde, ülkenin kalkınması ve ekonomik rekabeti yakalamasında en büyük katma değeri sağlamaktadır. Gelişmiş ülkelerdeki madencilik payı (GSMH), Avustralya'da %8.7, Kanada'da %7.5, Almanya'da %4.0, Türkiye'de %1.5-2.0 düzeyindedir. Ülkemizdeki bu durum ekonomiye oldukça yansımaktadır.
- Madencilik sektörü istihdam ağırlıklı olup, madencilik yatırımlarının %50-80 kadarı enerji, inşaat ve makine sektörlerinden oluşmaktadır. Madencilik bu sektörlerle lokomotif görevi sağlamaktadır.
- Ülkemizde madencilik sektörü daha çok kırsal kesimlerde olduğu için, şehirlere göçü önleyici bir rol üstlenmekte, sosyo-coğrafik yapıyı düzenlemektedir.
- GAP Bölgesi'nde yer alan Siirt-Madenköy Bakır Yatakları'na gerekli önem verilmelidir. GAP'ın tamamlanması ile, tarım alanlarında artacak olan gübre ihtiyacı için temel hammadde olan pirit konsantresinin elde edilmesi bu yataktan sağlanacaktır.
- Siirt-Madenköy'de kurulacak tesisle, Bölgede yeni işletmelerin açılmasına, yeni cevher kaynaklarının aranmasına ivme kazandıracaktır. Bölgedeki jeolojik yapı yeni yatakların bulunmasına uygundur.

20. Dönem Çalışma Raporu 2004 – 2006

- GAP Bölgesi'nde yer alan önemli ve ekonomik maden-enerji kaynakları uzmanlarca tespit edilip, bir an önce ön fizibilite raporlarının hazırlanması gerekmektedir. Uzun vadeli hedefler içerisinde “Mazıdağı Fosfatları”nın değerlendirilmesine yönelik Bölge'ye, Fosforik Asit ve gübre fabrikalarının kurulmasına önem verilmelidir.
- Hazro ilçesindeki taşkömürü; Dicle ilçesi Aşağı Şingirek bölgesindeki krom; Ergani bakır; işletmelerinin rezerv tespitlerinin yapılması. Karacadağ volkanizması sonucu oluşan bazaltik pomzaları (çimento fabrikalarında tras malzemesi olarak kullanılmaktadır) kullanıma açılmalıdır.
- 1985' ten sonra güvenlik nedeniyle arama – geliştirme faaliyetlerinin yürütülmediği bölgemizde mevcut şartlara bağlı olarak detay çalışmalar başlatılmalıdır. AR – GE yatırımları desteklenmelidir.
- MTA, birikimi ve donanımı ile dünyadaki en güçlü jeolojik araştırma kurumlarından biridir. MTA' nın kuruluşundan 1980' li yıllara kadar ülke madenciliğine yapmış olduğu katkılar bilinmektedir. 1980 sonrası işlenen ekonomi politikalar MTA'yı işlevsizleştirmiş, enstitü yapısı değiştirilerek, rutin bir devlet dairesine dönüştürülmüştür.59.Hükümetin madencilik ile ilgili atacağı en önemli adım MTA'nın enstitü yapısına kavuşması için gerekli yasal düzenlemeleri yapması olacaktır.